

EAPC - Novetats en matèria de Seguretat Social

Situació financera actual del sistema de pensions públiques: la sostenibilitat financera és possible i la sostenibilitat social és imprescindible

30-10-2019

La presència de notícies relacionades amb la sostenibilitat del sistema públic de Seguretat Social, i més concretament amb la de les pensions públiques, és permanent. De manera continuada, la majoria dels mitjans de comunicació fan incidència en les dificultats financeres que el sistema presenta en un context de contracció d'ocupació creixent i d'increment del nombre de perceptors com a conseqüència de dos factors determinants: la imminent arribada a les edats pensionables dels nascuts en l'era del *baby boom* a Espanya, d'una banda, i el creixement gradual i sostingut de l'esperança de vida, conseqüència directa de la també millora gradual del sistema públic d'assistència sanitària, que apareix en tercer lloc entre els millors sistemes del món, d'acord amb l'[informe elaborat per Bloomberg](#).

La veritat és que la crisi econòmica que ha patit Espanya, juntament amb la resta de països europeus, els últims anys, ha minvat considerablement la fortalesa del sistema públic de pensions, castigat per una reducció de l'ocupació, una retracció dels salaris i un creixement desmesurat de la precarietat laboral. Aquests factors han incidit de manera molt adversa en la recaptació de la Seguretat Social, i ha obligat a efectuar disposicions contínues del Fons de Reserva fins a pràcticament esgotar-lo (després de l'última disposició, que el Govern de l'Estat ha anunciat per al mes de desembre, el Fons comptarà amb menys de 2.000 milions d'euros) i a recórrer necessàriament als crèdits pressupostaris per equilibrar un pressupost en el qual, des de fa ja set anys, el volum de la despesa és considerablement superior al dels ingressos.

No obstant això, el sistema segueix complint els compromisos sense incidències ni retards, de manera que avui els més de vuit milions de pensionistes -alguns dels quals perceben, a més, més d'una prestació- veuen satisfet el seu dret a percebre la pensió amb estricta puntualitat. D'altra banda, les pensions han assolit un increment superior al de l'IPC l'últim any, i tot assenyala que tampoc aquest any no perdran poder adquisitiu en relació amb aquest índex. Convé, doncs, fer un breu però precís repàs de les dades estadístiques relacionades amb el sistema espanyol de protecció social i el seu impacte en els aspectes financers de l'Estat. Només així és possible fer

valoracions raonades sobre la viabilitat del sistema, que s'han de centrar no únicament en els aspectes financers, sinó també en els socials, atès que representen, sens dubte, l'essència mateixa del sistema.

En primer lloc convé emmarcar la situació financera del sistema públic de pensions espanyol en la situació financera general de l'Estat. Per a això, acudirem a les estadístiques elaborades per [EUROSTAT](#) a escala europea per comprovar que Espanya té actualment un deute públic equivalent al 97,1% del PIB, la qual cosa ens situa en el setè lloc del rànquing europeu de països més endeutats, i 12 punts per sobre de la mitjana d'endeutament dels països de la zona euro:

Deuda pública general, 2018

Datos extraídos el 23 de abril de 2019.

Fuente: Eurostat (códigos de datos en línea: tsdde410)

D'altra banda, Espanya destina el 24,6% del PIB a la protecció social, la qual cosa ens situa en el lloc número 13 del rànquing dels països europeus en aquest àmbit, i 4,6 punts percentuals per sota de la mitjana dels països de la zona euro. Aquesta dada és especialment reveladora, atès que aquesta diferència percentual significa que estem deixant de recaptar cada any més de 54.000 milions d'euros -considerant que el PIB espanyol és, d'acord amb el Banc Mundial, d'1,311 bilions USD-, en comparació amb la capacitat recaptadora mitjana dels països de la zona euro. Això significa, en definitiva, que si Espanya fos capaç de dedicar a la protecció social el percentatge de PIB que destinen, de mitjana, els restants països de la zona euro, n'hi hauria prou amb un any per eliminar la totalitat del dèficit que actualment presenta el sistema públic de pensions:

Social protection expenditure, 2015

EU-28: estimate, including 2014 data for Poland.

Germany, Greece, Spain, Italy, Latvia, Hungary, Slovenia, Slovakia and Switzerland: provisional.

Poland: 2014.

Source: Eurostat (online data code: spr_exp_sum)

Les dades actuals de les pensions a Catalunya i a Espanya són les següents:

PENSIONES EN VIGOR A 1 DE SEPTIEMBRE DE 2019												
TOTAL SISTEMA												
COMUNIDAD AUTÓNOMA	INCAPACIDAD PERMANENTE		JUBILACIÓN		VIJUEZ		ORFANDAD		FAVOR DE FAMILIARES		TOTAL PENSIONES	
	Número	P.media	Número	P.media	Número	P.media	Número	P.media	Número	P.media	Número	P.media
CATALUÑA	165.142	1.068,38	1.127.799	1.159,91	394.146	720,60	49.294	400,89	1.399	628,67	1.737.780	1.029,62
Barcelona	125.282	1.099,96	852.955	1.196,47	293.260	746,46	36.226	413,83	1.090	639,65	1.308.813	1.064,27
Girona	12.799	944,19	105.124	1.031,29	36.435	631,34	4.465	353,23	58	576,56	158.881	913,33
Lleida	10.463	947,46	61.194	991,43	24.678	616,32	3.229	367,62	73	568,97	99.637	873,38
Tarragona	16.598	1.002,00	108.526	1.092,20	39.773	676,40	5.374	373,22	178	602,93	170.449	963,21
TOTAL	958.827	978,15	6.054.949	1.140,71	2.361.941	713,44	341.854	404,81	42.728	577,83	9.760.299	993,11

Font: Seguretat Social.

Pel que fa a la despesa en pensions -en milers d'euros- i al nombre de pensionistes, actualment les dades són les següents:

Evolució de pensions en vigor per classes de pensió

Període 2015-2019

Pensions		Total		
Any	Mes	Nombre	Import	Pensió mitjana
2015	31 desembre	9.353.988	8.362.868,26	894,04
2016	31 desembre	9.465.341	8.625.316,43	911,25
2017	31 desembre	9.572.436	8.881.976,12	927,87
2018	31 desembre	9.695.870	9.327.203,47	961,98

2019	1 setembre	9.760.299	9.693.009,72	993,11
------	------------	-----------	--------------	--------

Font: Seguretat Social.

En definitiva, cal assenyalar que el dèficit de la Seguretat Social espanyola l'últim any -2018- va ser de 18.286,46 milions d'euros, que representa un 1,52% del PIB de l'Estat. Aquest saldo negatiu és la diferència entre uns drets reconeguts per operacions no financeres de 135.025,77 milions d'euros, que presenten un increment del 5,51%, i unes obligacions reconegudes de 153.312,23 milions d'euros, que creixen un 4,66%, tal com informa la [Seguretat Social](#). La [informació d'execució del pressupost del 2019](#), assenjala que també aquest any es generarà un dèficit en el sistema.

Jorge Pérez Pérez

Doctor en dret. Delegat de la DE de la Inspecció de Treball i Seguretat Social. Professor UAB.
Director del Postgrau en Ocupació